

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ Γ' ΛΟΥΚΑ (6/10/2013)

Η ερμηνεία του Συμβόλου της Πίστεως (6)

«Εἰς ἓνα Θεόν» Β' - Η Τριαδικότητα του Θεού

Την προηγούμενη Κυριακή, αγαπητοί μου αδελφοί, αναφερθήκαμε στην ύπαρξη του ενός και μοναδικού Θεού, την οποία διακηρύττει η Ορθόδοξη πίστη. Ενώ, όμως, οι Χριστιανοί ομολογούμε πίστη στον ένα και αληθινό Θεό, την ίδια στιγμή αποδεχόμαστε ότι ο Θεός είναι Τριαδικός. Η Τριαδικότητα του Θεού συνιστά το κορυφαίο δόγμα της Χριστιανικής πίστεως. «Έτσι πιστεύουμε, μαζί με την Αγία Ορθόδοξη Εκκλησία μας, ότι ο Θεός είναι τρία μεν πρόσωπα ή τρεις υποστάσεις, αλλ' ότι αυτό δε σημαίνει πως είναι τρεις θεοί χωριστοί, ανεξάρτητοι και αυτόνομοι, ούτε ότι έχουν τρεις ουσίες, τρεις θελήσεις και τρεις ενέργειες. Τα πρόσωπα της Αγίας Τριάδος είναι μεν χωριστά, αλλά ταυτόχρονα, είναι και ενωμένα μεταξύ τους. Δεν νοείται το ένα χωρίς το άλλο· έχουν μία δύναμη, μία ουσία, μία ενέργεια, μία θέληση· έχουν κοινωνία μεταξύ τους, που είναι πρότυπο για τη δική μας κοινωνία· έχουν χωριστή οντότητα το καθένα και παρά ταύτα, ενότητα και κοινότητα»¹

Και η Τριαδικότητα της Θεότητας μαρτυρείται στην Αγία Γραφή. Για την οικονομία του χρόνου θα περιοριστούμε στις μαρτυρίες της Καινής Διαθήκης. Κατά την Βάπτισή του Κυρίου στον Ιορδάνη, ακούγεται η φωνή του Θεού Πατρός, λέγουσα *ούτος εστίν ο υιός μου ο αγαπητός*², ενώ εμφανίζεται το Άγιο Πνεύμα με την μορφή περιστεράς. Κατά την Θεία Μεταμόρφωση, ακούγεται και πάλι η φωνή του Θεού Πατρός να ζητεί υπακοή στον Ιησού Χριστό: *ούτος εστίν ο υιός μου ο αγαπητός, αυτού ακούετε*³ Ο Ιησούς ομιλεί για την σχέση του με τον Θεό Πατέρα: *Εγώ και ο Πατήρ εν εσμέν*⁴, ενώ λίγο πριν την Ανάληψή του υπόσχεται ότι ο Θεός θα αποστείλει τον Παράκλητο, *το Πνεύμα της αληθείας*⁵ Στο τέλος του επίγειου βίου Του ο Ιησούς αποστέλλει τους Μαθητές Του να κηρύξουν το Ευαγγέλιό Του στα έθνη, *βαπτίζοντες αυτούς εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος*⁶ Ο Ευαγγελιστής Ιωάννης μαρτυρεί ότι *τρεις εισίν οι μαρτυρούντες εν τω ουρανώ, ο Πατήρ, ο Λόγος και το Άγιον Πνεύμα*⁷, ενώ ο Απόστολος Παύλος ευλογεί τους Χριστιανούς με την

¹ Χριστόδουλος (+), Αρχιεπίσκοπος Αθηνών & Πάσης Ελλάδος, «Εφημέριος», Ιούνιος 2004, σελ. 12

² Ματθ. 3,17

³ Λουκ. 9,35

⁴ Ιωάν. 10,30

⁵ Ιωάν. 14, 16-17

⁶ Ματθ. 28,19

⁷ Α' Ιωάν. 5, 7-8

*Λειτουργική ευχή η Χάρις του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού και η αγάπη του Θεού και Πατρός και η κοινωνία του Αγίου Πνεύματος μετά πάντων υμών*⁸

Η Τριαδικότητα του ενός και αληθινού Θεού, αδελφοί μου, είναι ασφαλώς μέγα και ανερμήνευτο μυστήριο. Η Ορθόδοξη Θεολογία δέχεται ότι «ο Πατήρ είναι αγέννητος, ο ίδιος γεννά, όμως, τον Υιό αχρόνως. Ο Υιός γεννάται υπό του Πατρός και το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται από τον Πατέρα, διά του Υιού. Και τα Τρία Πρόσωπα έχουν την Θεότητα σε όλη της την έκταση. Γι' αυτό ομολογούμε στο Σύμβολο της Πίστεως ότι ο Υιός είναι ομοούσιος με τον Πατέρα, δηλ. ίσος, είναι Θεός, όπως είναι ο Πατέρας. Το ίδιο είπαν οι Πατέρες και για το Άγιο Πνεύμα. Επομένως, με το να είναι πρόσωπα ο Πατέρας, ο Υιός και το Άγιο Πνεύμα σημαίνεται η ξεχωριστή υπαρκτική οντότητα του καθενός και με το να είναι ομοούσια τα πρόσωπα αυτά σημαίνεται η ενότητά τους. Δεν υπάρχει παρόμοιο πρότυπο αλλού... Κανείς από τους τρεις δεν ενεργεί ποτέ χωριστά, χωρίς τους άλλους δύο. Δεν είναι τρεις θεοί, αλλά ένας... Και τα τρία πρόσωπα είναι το καθένα πλήρης και τέλειος Θεός. Κανείς δεν έχει περισσότερη ή λιγότερη Θεότητα από τον άλλο. Αυτή είναι η πρόκληση του παραδόξου, για την οποία ομιλεί ο Θεολόγος Γρηγόριος. Στο θέμα αυτό η λογική υποχωρεί, γι' αυτό μιλάμε για το Μυστήριο. Κανείς δε μπορεί να το εξηγήσει. Οι απόπειρες που έκαναν οι Πατέρες, διά της Εκκλησίας, δεν ήταν να ερμηνεύσουν, αλλά να διατυπώσουν απλώς την αλήθεια του Τριαδικού Δόγματος. Και έμειναν μέχρις εκεί»⁹

Είναι πολύ σημαντικό να καταλάβουμε, αγαπητοί μου, ότι η Τριαδικότητα του Θεού δεν συνιστά πολυθεΐα, ούτε θίγει την μοναδικότητά Του. Την ίδια στιγμή, όμως, η παραποίηση της Ορθοδόξου αντίληψης περί της Τριαδικότητας, οδηγεί στην αίρεση, κάτι που συνέβη στο παρελθόν και οδήγησε στην διάσπαση της Χριστιανικής Εκκλησίας. Η άρνηση, τέλος, της Τριαδικότητας οδηγεί στην αθεΐα, γιατί, όποιος αρνηθεί το ένα από τα τρία πρόσωπα, ταυτοχρόνως αρνείται και τα άλλα δύο, αρνείται δηλ. τον Ίδιο τον Θεό. Τέτοιου είδους μυστήρια προσεγγίζονται με πίστη και ταπείνωση· όχι με τα δεδομένα της λογικής και της επιστημοσύνης, που έχουν σαφή και περιορισμένα όρια και ενισχύουν την έπαρση και την υπερηφάνεια, που κρατούν τον άνθρωπο μακριά από την ζωοποιό και σωτήρια Χάρη του Θεού. ΑΜΗΝ!

Αρχιμ. Ε.Ο.

⁸ Β' Κορ. 13,13

⁹ Χριστόδουλος (+), Αρχιεπίσκοπος Αθηνών & Πάσης Ελλάδος, «Εφημέριος», Ιούνιος 2004, σελ. 13